

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Mysteria rationesq[ue] Dominicæ incarnationis, laudes, virtutesq[ue]
beatissimæ Virginis Mariæ explicat, Sermo II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

fericordiam tuam o beata virgo, si quis inuocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Misericordia tua miseris sapit dulcius, quia misericordiam complectimur charius, recordamur saepius, & crebrius inuocamus. Hæc est enim illa, quæ totius mundi reparationem obrinuit, & salutem omnibus impetrauit. Ergo dilectissimi, vt quandoque finem dicendi faciamus, accedamus & nos cum eodem Diuo Bernardo ad thronum gratiæ matris Dei, dicamusquæ ei totis animæ medullis: Per te accessum habeamus ad Filium, o benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis: vt per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua, culpam nostræ corruptionis, & humilitas tua Deo grata nostræ veniam impetret vanitati. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fecunditas gloriosa fecunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, aduocata nostra, tuo filio nos reconcilia, tuo filio nos commenda, tuo filio nos repræsenta. Fac o benedicta per gratiam, quam inuenisti, per prærogatiuam quam meruisti, per misericordiam, quam peperisti, vt qui, te mediante fieri dignatus est participes infirmitatis & miseræ nostræ, te quoque intercedente participes nos faciat gloriæ & beatitudinis suæ: & qui hodie intra virginalis veri tui templum pudicissimum verus Deus & homo verus concipi voluit, in nostris mentibus & cordibus horis ac momentis omnibus concipi & nasci dignetur Iesus Christus Filius tuus Dominus noster, qui est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.

SERMO. II. IN EADEM SOLENNITATE.

Mysteria rationesquæ Dominice incarnationis, laudes, virtutes quæ beatissime virginis Mariae explicat.

Recordatus est Deus misericordia sua, Lucæ 1. Verba sunt hæc fratres charissimi super benedictæ virginis, & dignissimæ matris Dei, quæ vna cum alijs verbis suauissimis in cantico suo apud Elizabeth locuta est, gratias agens Deo pro inestimabili dignatione ipsius erga humanum genus, quod disposuit redimere, & sibi reconciliare per incarnationem filij sui. Quam dignationem considerans B. Maria dixit: Recordatus est Deus misericordiam suam. Nam cum Deus sit æqualiter iustus & misericors, quia sic vtrumquæ exhibet, quod tamen vnum aliud non excludit, videbatur quasi misericordiam oblitus, & solam exercere iustitiam quando humanam naturam in peccato Adæ viciatam, & propter hoc à regno beatitudinis æternæ, ad quam & propter quam creata fuerat, & seipsum iuuare non poterat, vltra quinque millia annorum distulit releuare & ad sui gratiam eam recipere in quo apparebat magna eius iustitia, sed misericordia non sic elucebat. Et licet etiam hoc non sine misericordia fuit, quod distulit redemptionem nostram, aliquando exhibendam, illa tamen eius dispensatio, & in veniendo mora non sentiebatur vt misericordia, ab his qui miseriam tolerabant. Repromiserat enim diu misericordiam, misericordia quoque diu expectata est, sed hodie primum manifestata, quando inchoauit opus redemptionis nostræ. Et hoc est quod dixit beata Maria: Recordatus est Deus misericordiam suam. Hoc præiuderat olim sanctus Dauid in spiritu, quando dixit in

Psalm 14.

Psalmo: *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculata sunt.* Sed misericordiam hanc quomodo inchoauerit Dominus, doce nos lectio sacri Euangelij, ex quo desumptum est quod iam audistis verbum, scilicet: Recordatus est Dominus misericordiae suae. Charissimi fratres, iam diu videbatur, & multo tempore continuata quasi disputatio quaedam, vtrum homo qui peccauerat, & Deum offenderat debuit saluari: & allegationes erant pro vtraque parte. Ad cuius quaestionis intellectum repetamus altius & interrogemus, vtrum homo vel Angelus debuit creari. Imaginemur itaque quasi ante mundi creationem consilium habuerit S. Trinitas de creatione mundi, & mouisse sequentes quaestiones. Licet enim in S. illa Trinitate proprie non sit quaestio, vel consultatio, sed scit, & potest, & facit quod vult (nihil autem vult nisi quod bonum est) tamen propter illuminandam nostrum intellectum imaginemur, sicut etiam doctores scribunt, & scripturae sonant.

Consilium S. Trinitatis super saluatione generis humani quale.

Angelus cur fuerit creatus.

Dionysius.

Aristotel.

Ferrus Lombardus. Augustinus. Causa creationis rerum omnium quae fuerit.

Angelorum creatio qualis fuerit.

Homo an creari debuerit. Bonauent. Petrus Lombardus. Deute. 2.

Quaeritur ergo primo, vtrum angelica natura debuerit creari, id est, vtrum fuerit conueniens, & fuit determinatum per diuinam sapientiam quod sic. Ratio quare: quia bonum, vt bonum, sui ipsius debet esse communicatiuum: (sicut dicit S. Dionysius) hoc est, bonum de ratione sui, quod est bonum, est communicatiuum: quia si se non communicaret, quale esset bonum? Tanto etiam perfectius, siue (vt Aristoteles dicit) diuinius dicitur bonum, quanto est communius. Cum igitur Deus sit summum bonum, videtur quod aliqua creatura rationalis ab eo debuerit produci in esse, quam faceret participem suae bonitatis. Et sic definitum fuit vt Angelus crearetur in esse spirituali & intellectuali, & ipso intellectu participaretur ab eodem ipse Deus. Vnde Sententiarum Magister in II. dist. C. ex verbis S. Augustini ponit illam rationem. Credimus (inquit) rerum creaturarum caelestium & terrestrium, visibilium & inuisibilium causam non esse, nisi bonitatem creatoris, qui est Deus vnus & verus: cuius tanta est bonitas, vt summus bonus beatitudinis suae, qua aeternaliter beatus est, alios velit esse participes: quam vidit & communicari posse, & minui omnino non posse. Illud igitur bonum quod ipse erat, & quo beatus erat, sola bonitate, non necessitate alij communicari voluit, & ita fecit. Fecit igitur Deus creaturam rationalem quae summum bonum, id est, Deum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, & possidendo frueretur. Creauit itaque Deus multa millia Angelorum in multiplici decore, in vario ordine & specie. Ex quibus tanta omnium pulcherrimus cum sibi adherentibus cecidit in superbiam: ideo detrusus est caelo in infernum, siue in istum aerem, ceteris permanentibus bonis. Secundo quaeritur, quare Deus creauit hominem, vel: vtrum decuit, vt crearet hominem. Respondetur primo secundum Bonauenturam, & Magistrum in Sen. II. dist. I. propter perfectionem & decorum vniuersi, quia Deus creauerat duo extrema, inter quae inuenire est medium componibile ex terminis. Creauerat enim creaturam pure spirituales & intellectualem, scilicet, Angelum: creauit & creaturas pure corporales, sicut inanimata: ideo, sicut scriptum est, quod perfecta sunt eius opera, debuit creare etiam creaturam quasi mediam, compositam ex spirituali & corporali, quae est homo. Alia ratio est principalior secundum Magistrum vbi supra, scilicet, propter bonitatem

Dei ad laudandum Deum: in quo proficit homo, non ipse Deus. Sicut enim mundus & ceteræ creaturæ factæ sunt propter hominem, ut seruirent ei (nam ideo etiam ultimo inter alias creaturas creatus est homo) sic homo factus est propter Deum, ut seruiret Deo, ut laudaret Deum in terris, sicut Angeli laudant eum in caelis. Non quia Deus, qui est summè beatus, indiguerit eius officio, vel seruitio (qui bonorum nostrorū non eget) sed ut seruiret ei, ac fruereetur eo, cui seruire regnare est. In hoc ergo proficit seruiens, non ille cui seruitur. Iste igitur nobiliter plasmatus positus in paradysum voluptatis, accepit solum vnum præceptum, ne comederet de ligno scientiæ boni & mali. Sed quia non custodiuit præceptum Dei, ideo offendit Deum, quod nec ipse nec aliquis qui generaretur de semine eius posset percipere illam felicitatem, ad quam creatus fuerat.

Tertio quæritur, vtrum potuit homo reconciliari, & quomodo. Dicendum, quod licet Deo sint omnia possibilis, & ideo potuit hominem reconciliare quomodo voluisset: tamen non fuit conueniens quod per alium modum fieret, quam per satisfactionem, scilicet pro peccato. Et quia Deus est iustus & misericors, si dimisisset peccatum sine satisfactione, tenuisset misericordiam sine iustitia: & hæc misericordia (sicut dicit Anselmus) potius dicenda esset iniustitia, quia esset inordinata. Quare? Quia peccatum dimittere sine satisfactione, nihil aliud est, quam non punire: non punire autem peccatum, est aliquid inordinatum: sed inordinatum nihil est apud Deum. Debuit ergo homo redimi per satisfactionem. Istam satisfactionem oportebat fieri ab aliquo homine: quia congruebat ut peccatum puniretur in illa natura, in qua commissum fuerat. Sed nullus hominum, nec quæcunque alia creatura poterat satisfacere pro peccato. Quare? Quia non sufficiens erat ad satisfaciendum. Quomodo? Quia cum homo, vel alia creatura sit finitæ virtutis, non potest facere aliquod opus, quod sit infinitæ virtutis. Satisfactionem autem illam, qua debebat peccatum deleri, oportebat esse infinitæ virtutis. Quare? Quia peccatum erat infinitum ex eo quia erat in infinitam bonitatem, id est, Deum, & priuauit naturam humanam infinito bono: ideo nullus homo purus potuit satisfacere. Sequitur ergo primo, quod satisfaciens debebat esse homo, qui debuit satisfacere, id est, qui reus tenebatur: oportebat quod simul esset etiam Deus, qui potuit satisfacere: quia (sicut dixi) solus homo debuit, sed non potuit: Deus solus potuit, sed non debuit. Oportebat igitur quod esset simul Deus & homo qui posset & deberet. Quid ergo nunc aliud faciendum est bone Deus? Nos debemus pro peccato satisfacere, & non possumus: tu potes, & non debes. Conuenit enim tibi, qui sine peccato es, & contra quem omne peccatum est, peccatum iudicare & punire potius, quam pro illo satisfacere. Quid igitur faciemus, nisi ut oculos nostros ad cælum leuemus, & clamemus ad te, ut hominem quem creasti, recrees, id est repares à nouo? Non enim possumus nos ipsos iuuare. Quomodo enim quis pro peccato posset alterius satisfacere, qui nequit pro suo? Nemo est enim sine peccato, nec infans vnius diei, sicut habetur in Iob. Et in Psalmo: *Omnes de inuenerunt simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, id est, Christum.*

Cum ergo in creatura reperiretur nullus, qui possit perditæ humanæ naturæ:

nn 3; naturæ:

Creaturas omnes factas propter hominem. Homo quare sit creatus. Psal. 15.

Gen. 1. Gen. 3.

Reconciliari quomodo homo Deo potuit. Luc. 1.

Anselmus. Satisfactio ne hominem oportuisse redimi.

Creaturam nullam potuisse satisfacere pro omnibus hominibus.

Iob. 3. Psal. 15. 1.

natura sufficienter subuenire, compassione Dominus Deus, cuius natura est bonitas, cuius proprium est misereri & parcere permotus, elegit quendam satisfactionis modum, ubi iustitia seruaretur simul & misericordia, & homo liberaretur: scilicet ut ipse suscipere humanam carnem in qua posset ac vellet pati & satisfacere, quæ alias debuisset puniri. Sic ergo non potuit merito causari iustitia, quia plenissime fieret satisfactio: nec potuit causari quasi se neglectam misericordia, quia copiosa fiebat peccatori miseratione & remissio.

Incarnatio cur potius conueniebat Filio quam personæ alteri.

Illam autem incarnationem magis conueniebat filio, ut sicut in diuinitate est Filius Dei Patris, sic in humanitate esset filius virginis matris. Item, quia per filium omnia creata sunt, congruebat per filium omnia reparari. Licet tamen filius solus fuit incarnatus, tamen opus hoc fuit totius Trinitatis, scilicet cooperando. Sed inter hæc incidit quæstio, quare videlicet Deus non fuit misertus angeli lapsi, qui modo dicitur diabolus, ut repararet ipsum, sicut hominem? Dicendum, non est simile de homine & angelo, quia peccatum angeli non est remediabile. Quare? Quia angelus cognitionem habet perfectam sine aliqua ignorantia in luce plena per intellectum deiformem, & non potest decipi. Homo vero intelligit discurrendo & inuestigando, quasi in quadam caligine, & ideo potest decipi. Item, angeli voluntas est inuincibilis, & ideo quicquid elegit, illi immobiliter inhaeret. Itaque angeli malis inhaerent inauertibiliter malo, quod elegerunt, scilicet superbix, & non possunt penitere: sicut boni inauertibiliter adherent bono. Homo autem est uertibilis in voluntate & mutabilis in eligendo, ideo potuit penitere. Item, angeli peccauerunt nullo suggerente, sed propria malitia: ideo non debet eis prodesse charitas aliena. Homo vero diabolo instigante cecidit, ideo Dei virtute subleuari potuit. Quarto quaeritur, ex quo voluit Deus incarnari, quare non statim post lapsum Adæ fuit incarnatus & redemptus hominem? Respondendum, quod qui dare vult alicui aliquid donum, si sapiens est & discretus primo considerat verum illi expediat donari cui vult, & quando expediat: nec exhibet se nimis facilem vel promptum in dando, ne alteri vilescat, vel non reputet pro beneficio hoc idem datum vel ne fiat in memoriam dati. Sic etiam Christus, quando hoc summum beneficium exhibere voluit humano generi, non statim exhibuit: quia homo non cognouisset, vel putasset se non indignum, vel per obseruantiam legis naturæ vel Moisaicæ suam redemptionem meruisse. Ideo tam diu distulit ut homo uideret suam miseriam, & suæ liberationis impossibilitatem, nisi à Deo adiuuaretur. Voluit etiam, quod hoc ipsum quaerent, & peterent cum magna difficultate: quia quod difficilius acquiritur, hoc charius æstimatur, & diligentius conseruatur. Sub hac dilatione tamen Deus reuelauit seruis suis prophetis & sanctis patribus se venturum & redempturum humanum genus, sicut varia habetur in biblijs oracula. Item, ostendit per varia signa & prodigia suam incarnationem futuram (de quibus iam trāse, ut veniat nus ad alia magis necessaria) Interim tamen sancti patres quantumcumque Deo dilecti, vel mundi & purgati ab actualibus & proprijs peccatis, tamen ratione communis naturæ vitiatæ & irreconciliatæ, non poterant intrare in æternam beatitudinem, sed ad lymbum omnes descendebant qui bene

Angelus post lapsum cur non debuisset redimi.

Incarnatio Dei cur dilata sit.

Oracula prophetarum quo spectant.

vult.

vixerant (quia malè viuentes descendebant tunc in perpetuam damnationem, sicut modo) ubi non habebant poenam sensualem, sed carebant visione Dei (quod tamen non est parua poena, quia sancti etiam qui sunt in caelo, potius vellent esse in poenis inferni sensibilibus, & videre faciem Dei, quam in caelo esse & carere beatifica ipsius visione) quia facies Dei est tam delectabilis & gaudiosa, quod inuens illam non posset sentire aliquam poenam. Et ideo interim sanctae animae illae clamabant, dicentes: *Domine inclina oculos tuos, & desende.* Ecce: *Ostende nobis Domine faciem tuam, & salus erit nostra.* Et: *Vsquequo Domine obliuisceris nos in finem, vsquequo auertis faciem tuam à nobis?* Et: *Quousque irasceris super orationes seruorum tuorum?* Et iterum: *Vbi sunt misericordiae antiquae Domine, sicut iurasti Dauid in veritate tua? Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopia nostra & tribulationis nostra? Memor esto congregationis tuae, què possedisti ab initio. Fiat misericordia tua Domine super nos quem admodum sperauimus in te. Tu exurgens misereberis Sion, quia tempus miserendi eius, quia uenit tempus. Rorate cali desuper & nubes pluant iustum.*

His itaque cum magno gemitu clamantibus, cum magno desiderio expectantibus, post quinque milia annorum & centum nongentos nouem penne annos à creatione mundi, creauit Deus Virginem, quam sibi ab aeterno praelegerat in matrem, de qua loquutus fuerat ad serpentem, id est, diabolum qui deceperat Euam, quando expulit Adam de paradiso: *Inimicum suum ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius. Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* Hanc creauit formosissimam quae vniuersam nata fuit, quia decuit, ut sicut in anima erat purissima, sic etiam esset & in corpore. Et virtutes excellentiores apparent in pulchris (sicut sunt humilitas & castitas) quam in turpibus, quae videntur quasi ex necessitate humiles & castae. Item, creauit eam excellenter nobilem, ut puta de sacerdotali & regali genere, licet pauper fuit & humilis, & ideo non fuit vsa sua nobilitate ad gloriam vel ostentationem. Item, seruauit eam purissimam ab omni peccato, ab omni macula: quia non decebat ut templum, in quo Deus corporaliter habitare disposuerat, & in quo, & de quo carnem sumere volebat, inquinaretur aliqua macula. Repleuit insuper eam omni sanctitate, omni gratia, omni virtute, omnibusque donis Spiritus sancti, sicut in subditis filiis dicemus. Ad hanc itaque Virginem (dum uenisset plenitudo temporis, quam ab aeterno Deus praeuidit) misit Deus Angelum suum, ut eam saluaret, ut assensum eius requireret: quia non potuit fieri mater Dei inuita. Cogitate nunc, quando illa benedicta uirgo sine macula, candida ut lilium per virginalem castitatem, rubicunda ut rosa per charitatem, electa non solum ex milibus, sed ex vniuersitate omnium creaturarum propter excellentem eius humilitatem, quando sic splendebat in conspectu altissimi, & erat gratissima in oculis eius. Cogitate inquam, quomodo Deus vocauit Angelum, non quemlibet, sed vnum ex principibus Angelorum (quia solet esse magnus legatus, vel ex parte mittentis, si est magnus Dominus, vel ex parte eius, ad quem mittitur, si est honorata persona, vel ex parte causa, si est magna vel pragnas: quae tria simul hic concurrunt, quare legatus fuit nobilis & magnus assumptus) Vocauit ergo inquam Angelum Gabrielem, dicens haec & similia: Ecce vides

nn 4 Gabri

Psalm. 143.
Psalm. 79.
Psalm. 12.
Psalm. 79.
Psalm. 82.
Psalm. 43.
Psalm. 73.
Psalm. 32.
Psalm. 100.
Esa. 46.

Genes. 3.

Matris virginis creatio quam fuerit purissima.

Nobilitas B. Matris quantae fuerit.

Puritas B. Matris quantae fuerit.

Sanctitas B. Matris quantae fuerit. Galat. 4. Luc. 1.

Cant. 4. 5. & 6. uditio.

Legatio Dei
ad B. Mariam
per angelum
qualem.

Præcellentia
B. Mariæ
Virginis.

Psalm. 44.
Sapient. 7.

Bernard.

Angelus cui
missus sit ad
Virginem.
Hieronym.
Virginitas
carnis quan-
ta sit gloria.

Bernardus.
Ambrosius.

Virginitas B.
Mariæ quam
præcellens
fuerit.
Matth. 9.
Apoc. 14.

Genes. 1.9.
Deuter. 7.

Castitatem
semper Deo
placuisse.
4. Reg. 11.

Gabriel illam virginem, cuius suavissimus odor sic coram nobis fragrat Vides puellam illam omnium virtutum pulchritudine, rutilantem? Vides paradysum voluptatis, quam plantauimus à principio? Vides fontem pietatis, quo irrigatur vniuersa terra? Vides sacrarium mentis suæ, diuinitatis nostræ habitaculum gratiosum? Vides hortum conclusum? fontem signatum, rubum Moysi, virgam Aaron, vellus Gedeonis, arcam testamenti, portam clausam Ezechiels, & denique virginem, in quam omnes figuræ legum & prophetarum oracula repromissa sunt, & implenda? Hæc est illa quam amari, cuius decorem concupiui, quam exquisiui & proposui sponfam mihi accipere. Amator factus sum formæ illius, vt vnicuique meus sit vnicuique eius, & Spiritus sanctus sit habitator eam fecundans. Curre ergo cito, nuncia illi nostrum placitum, nuncia ei Trinitatis consilium. Et hoc est, quod Lucas Euangelista dicit: Missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth. Ecce audistis quis missus est, à quo missus est, propter quid missus est, vbi missus est, scilicet in Nazareth, ad quam missus est: ad virginem, inquit, desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen virginis Maria. Non sine causa scriptura tam diligenter exprimit nomina, quia latent vbiq; mysteria, & spirituales intelligentiæ: de quibus non est nobis iam tempus dicendi. Missus est ergo angelus ad virginem, non nouiter aut fortuito inuentam, sed à seculo electam, ab altissimo præcognitam & sibi præparatam, ab angelis seruata, à Patribus præfigurata, à Prophetis promissam. Mittitur ad virginem. Bene conuenit vt angelus mittatur ad virginem: quia, vt inquit Hieronymus, semper Angelis cognata est virginitas. Profecto in carne præter carnem viuere, non humana vita est, sed cælestis. Vnde in carne angelicam gloriam acquirere maioris est meriti, quam habere. Esse quippe angelum, felicitatis est, esse virginem virtutis, dum scilicet hoc gratia obtinere nititur virgo, quod habet angelus ex natura. Et sanctus ait Bernardus: O quam felix virginitas, quæ ex homine Angelum facit. Sanctus tamen Ambrosius dicit, quod maior est victoria virginum, quam angelorum: quia angeli sine carne & sine prælio viuunt, virgines vero in carne & in prælio triumphant.

Norate tamen quam laudanda fuerit virginitas Mariæ: Nondum legerat in libris, quam Deo placeret virginitas. Nondum erat præceptum nec consilium de seruanda virginitate: nullum viderat ante se exemplum. Nondum scriptum erat, laudabiles esse qui se castrant (scilicet spiritualiter per castitatem) propter regnum Dei. Nondum legerat quod virgines cantabunt canticum nouum: & quod sequentur agnum, quocumque erit: & quod empti sunt ex omnibus primitiis Dei & agno. Sed magis legerat, quod Dominus in exordio mundi dixerat: *Crescite & multiplicamini, & repletis terram.* Et: *Maledicta sterili in Israel.* & tamen ita dilexit virginitatem, vt antequam veller corpus suum pollui, aut concupiscentia libidinis vri, potius eligeret incidere illam maledictionem & opprobrium sterilitatis, potius voluit carere honore fecunditatis & gloria posteritatis. Quia sciebat quod hæc maledictio non erat à Deo, sed solum erat opprobrium apud homines: quia semper Deo placuit castitas (nam Helias fuit virgo, & rapus est in celo) sed ahuc in scriptura tacebatur, quia priuilegium hoc Mariæ seruabant.

batur. Hoc tamen opprobrium potius elegit, quam virginittis dispendium. Sciebat enim, quod virginitas non viquequaq; esset sterilis: quia sicut conjugalitas replet terram filiis, ita virginitas caelos. De quo marito? De Domino Deo, qui est sponsus virginitatis, Omnis namq; virginis anima sponsa est Dei, siue secundum carnem fit vir vel mulier: quia non est discretio sexus apud Deum. Quid igitur plus mirabimur in te o benedicta virgo, humilitatem, an virginitatem? Laudabilis plane in te virginitas electa & seruata, non praecipra, non consulta, non exemplo apud alias mulieres monstrata, & adhuc illaudata. (Longè aliter cogitasti, quam filia Iephthae, quam pater vouerat Deo immolandam. Et quia adhuc erat incognita viro, petijt vt antequam moreretur, permitteret ad aliquot dies plangere virginitatem suam, scilicet quod discederet sine semine, sine fructu, sine sui memoria & sine populi Dei augmento) Sed non minor in te fuit humilitas, qua elegisti fieri opprobrium inter mulieres. Hæc proculdubio fecit, vt virginitas placeret (quia sine humilitate virginitas non est virtus) & respexit, sicut tu ipsa testata es, Deus humilitatem tuam, O Maria, quia igitur fortiter egisti pro castitate, ideo non solum cares opprobrio, sed etiam benedicta es inter omnes mulieres, habebisq; fructum, qui melior & nobilior erit omnibus filiis totius mundi. Dabit enim tibi Deus gaudium matris cum honore virginitatis. Auferet sterilitatem, & seruabit incorruptionem. Quid enim mirum, si à cæteris non fuit obseruata virginitas, vel non cognita eius pulchritudo? Tibi enim seruatum est illud priuilegium, vt nouo seculo noui filij mater noua, nouam adueheres virtutem. Quum igitur hæc ita se habeant, cur Euangelistæ scribunt hanc virginem sanctissimam fuisse viro desponsatam? Puto equidem neminem id latere, quare virgo hæc fuerit desponsata, scilicet, vt omnis suspitio mala tolleretur à beata Virgine & opprobrium: quia si genuisset non desponsata, putassent homines eam adulteram vel fornicariam: ideo Deus voluit prouidere famæ virginis, & potius voluit homines errare in eius conceptu, quam matrè exponere opprobrio. Voluit etiam potius, quod putaretur filius Ioseph, quam quod aliquid finistre suspicaretur de beata Maria virgine. Sunt tamen etiam alix rationes, quas hic breuitatis gratia præmitto. Quaritur quoq; hoc in loco haud inconuenienter, quo scilicet tempore Angelus venit ad beatam Virginem, & quando Christus fuit incarnatus. Respondetur, secundum tempus à creatione mundi fuit in sexto millenario, id est, post quinque milia annorum & pene ducentos annos. Si tempus anni inquiras, dicimus in mensè Martio, eodem die scilicet, quo Adam fuit formatus. Dies porro Dominicæ incarnationis fuit feria sexta qua & passus est, & Adâ hac eadè die peccauit. Horâ autè aliqui dicunt de sero, alij de nocte, alij diluculo. Sed cõcordando, piè sentiendum est, qd Angelus venit ad Virginem de sero, & loquendo cum ea vsq; ad noctis mediũ, virgo tandem consensit (quia non est credendũ, quod hoc magnũ negotiũ ita subito factũ sit) & tunc Deus descendit in vterum virginis, & homo factus est. Permanfit autem cum B. Maria Angelus: imo (vt potius credendum est) totus exercitus Angelorum vsque manè, diluculo, & iũ recessit Gabriel angelus ab ea. Et hoc repræsentat Ecclesia, quando de sero pullatur, ad Aue Maria, & post Matutinas scilicet manè.

Fecunditas virginis qualis sit.

Iudicium II.

Lucæ I.

se Maria virgo cur fuerit desponsata.

Incarnatio Christi quo tempore facta sit.

Specie quali
apparuerit
Angelus B.
Mariæ vir-
gini.

Locus salu-
tionis Ange-
lica ad B.

Mariam quis
fuerit.

Math. 1.

Ambrosius.

Humilitas
B. virginis
Mariæ quæ
fuerit.

Isa. 7.

Oratio B. Ma-
riæ ad Deum
pro incarna-
tione Filij

Psalm. 105.

Quæritur iterum hic, in qua specie Angelus apparuit. Respondetur, in specie hominis, id est, pulcherrimi adolescentis: & hoc propter maiorem certificationem beatae Virginis, quæ ipsum non solum intellectualibus oculis vidit (sicut consueuerat videre angelos continue) sed etiam corporaliter.

Quæritur item, ubi tunc fuerit beata virgo, vel quid fecerit. Respondetur secundum deuotos, sanctosq; doctores, quod iam recesserat de templo, quia erat desponsata viro Ioseph, sed nondum celebratae erant nuptiae. Ideo erat vel in domo matris suæ Annæ, vel, vt communiter scribitur, in domo Ioseph (vel fortè etiam Ioseph tum temporis habitabat in domo Annæ) Ibi que erat in camera & clausa, quia non consueuerat videri multum in publico. Ibi ergo legebat & meditabatur scripturas prophetarum de re promissa incarnatione Filij Dei: & ideo feruentissimis suspirijs & lachrymis compassionis & deuotionis rogabat Deum, vt acceleraret promissam, & liberaret genus humanum. Non credendum tamen, quod orauerit vel quod putauerit se fore matrem Domini: quia depresserat se adeo in abyssum humilitatis, quod nihil tale de se potuit cogitare: Nam nulla creatura potest descendit in seipsam ad cognoscendum nihilitatem suam & tam parum, sicut beata virgo Maria. Et ideo non fuit mirum, quod oratio tantæ humilitatis penetrarunt caelos. Scribunt autem multi doctores, quod tunc agebat in Esaiâ propheta, illum textum: *Eccc virgo concipiet & pariet. Filium & vocabitur nomen eius Emanuel.* Erat autem plus solito deuotione & consolatione diuina superfusa, & contemplationi feruentius, diligentiusq; insistebat super secreto mysterio incarnationis, & ideo flexis genibus, & cæcatis oculis ac mente ad Deum hæc vel similia præcabatur. O clementissimus Deus, rex regum, qui bonitate tuâ mundum creasti de nihilo, & post Angelum hominem ad tuam imaginem formatum Dominum constituisti creaturam, vt tibi seruiret, & te diligeret, tibiq; in omnibus obtemperaret: miserere ei iam perditio per peccatum, miserere bonitate tuâ: miserere clementia & charitate tuâ. Aperi caelos, & descende. Iam tot annorum milia percurrerunt, & sancti Patres, & Prophetæ, & Patriarchæ, & amici tui in tabernis habitant expectantes lumen tuum. Veni obsecro pater benignissime, veni, & ne respicias peccata hominum, descende de caelis verus Deus, verum lumen, gaudium, solatium, dulcedo & consolatio afflictorum. O si oculis proprijs tam grande mysterium aspicerem. O quam lætaret, cum Deum in carne viderem. O quantum sancti patres gaudium susciperent. rumpe moras creator optime, & veni ad liberandum nos. Fac mihi hanc gratiam, vt tuæ matris ancilla & pedisequa efficiar. O si cernere possem antequam moriar illam benedictam virginem, quæ paritura est meum Saluatorem. In seculo illius pedibus prouoluta eius me seruatam facerem, & illius semper mandatis obtemperarem. Dum hæc & similia in oratione flexis genibus pertractaret, interim etiam sancti patres in lyngo clamabant: *Memento agni*

Quorum clamoribus suspirijs, gemitibus & necessitatibus tandem Deus pijsimus, præcipue quoniam plenitudo temporis iam adesset, inclinatus, recordatus est eandem misericordiam suam quam promissit domui Israel, & misit Angelum suum, sicut iam audistis, ad Virginem. Apud quam quid egerit Euangelista declarat, dicens

IN FESTO ANNUNCIAT. B. MARIAE.

Eingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, Dominus tecū. Benedi-
 ctus tu in mulieribus. Hæc verba ab Angelo allata quidē, sed cōposita sunt
 in consilio S. Trinitatis, & missa B. Virgini: suntq; tam sublimia & tam ex-
 cellsa, quod nunquam humanus intellectus potuit illa penetrare, vel vt com-
 poneret meliora inuenire: tam quoque grata sunt B. Virgini, quod nulla
 oratio alia potest tam grata illi offerri (sicut reuelatum fuit S. Mechtildi)
 quia quotiens ei porrigitur, reducitur ei in memoriam, & renouatur ei il-
 lud gaudium quod habuit in cōceptione filij Dei: quod maius est omnibus
 gaudijs, quæ habuit in hac vita: ideo volo singula verba exponere. [Aue,]
 id est, sine vx. Fuit enim beata virgo Maria sine vx concupiscentia. In ipsa
 enim locum non habuit quod scribitur de cæteris hominibus: Caro concu-
 pisset aduersus spiritum. Fuit sine vx culpæ, quia nec originalem nec actua-
 lem habuit: & ideo etiam exempta fuit à generali illo vinculo, de quo dici-
 tur: *Nemo mundus à sordē neque infans cum ea est vnus dies vita super terram.* Item
 fuit sine vx poenæ, quia sine dolore peperit: ideo non terigit eam maledi-
 ctio Euz, cui dictum est. *In dolore paries filios.* Ideo etiā dicitur ei, Ave: quod
 verbum si conuertatur, & retrograde legatur, sonat Eva: quia ipsa habuit
 privilegia contraria maledictionibus Euz. Item, fuit sine vx corruptionis:
 quia in anima & corpore erat, mansitq; integra virgo perpetuo, nec in mor-
 te caro eius fuit incinerata, sed vt piè Ecclesia credit, ad cælos assumpta &
 glorificata. [Gratia plena.] Quare non salutauit eam nominatim, sicut nos
 facimus, Maria? Dicendum, quod omisit proprium nomen, & loco eius im-
 posuit ei nouum nomen, sicut solet fieri quando conferuntur magnæ digni-
 tates, vt Papæ, &c. & ideo mutatur nomina. Sic fiebat Dei futuræ matri, quia
 imposuit ei angelus nomen, quod ante nulli vnquam homini impolitum
 erat, scilicet gratia plena. Sic nominat eā, quia inter omnes creaturas puras
 soli huic beatissimæ Virgini conueniebat per excellentiam, vt diceretur gra-
 tia plena. Quia licet Apostoli dicti sint pleni Spiritu sancto, & similiter san-
 ctus Stephanus: hoc tamen fuit dissimiliter valde. Quia licet habuerunt ple-
 nitudinem gratiæ Apostoli non solum sufficienter, & quantum opus est
 ad salutem, sed etiam abundanter, id est, copiosè: beata tamen virgo Ma-
 ria fuit plena gratia excellentissima prærogatiua per exclusionem omnis
 vxcuritatis: quia tantum recepit quantum potuit a iqua creatura recipere,
 in tantum vt (secundum doctores) Deus vltimam perfectionem creaturarum
 demonstrauerit in ipsa, nec potuerit ipsam facere maiorem, quam est, scili-
 cet, quod est mater Dei, nisi fieret & ipsa Deus, id est, vniretur cum diuina
 natura, sed tunc non esset amplius pura creatura: quia, secundum Bernardū,
 licet Stephanus vel aliquis alius sanctus dicatur plenus Spiritu sancto, hoc
 tamen est longè dissimiliter à Maria: quia nec in illo habitauit plenitudo
 diuinitatis corporaliter, nec cōcepit Deum de Spiritu sancto. Vnde dicit S.
 Hieronymus: Cæteris sanctis per partes gratia præstat: Mariæ verò to-
 ta se adit gratiæ plenitudo.
 Hæc ergo præ cæteris excellentiam vel prærogatiuā plenitudinis gra-
 tiæ, quæ consistit in tribus. Primo, quia fuit excellentior dignitate. Quod pa-
 tet in hoc, quia est mater Dei: quod tantum est, sicut iam dixi, quod non solū
 non potest maior fieri, sed nec cogitari. Ideo comparatur cedro, quæ altior
 est in-

Verba Ange-
 lica salutati-
 onis quanta
 sunt præcel-
 lētia quamq;
 gratia B. Ma-
 riæ.
 Mechtildis.
 Sine vx vt
 fuerit B vir-
 go Maria
 multiplici-
 ter.
 Galat. 6.
 Tob 15.
 Gen. 5.
 Aue conuer-
 sum quid si-
 gnet.
 B. Maria no-
 uum nomen
 hoc loco ac-
 cipit.
 Acto. 2.
 Acto. 6. 7.
 Spiritu san-
 cto pleni
 quomodo di-
 ci sunt Apo-
 stoli.
 Gratiæ plena
 quoniam fue-
 rit B. Maria.
 Bernard.
 Col. 2.
 Hieron.
 Gratiæ pleni-
 tudinem tri-
 fariam fuisse
 B. Mariæ col-
 latam.
 Cedro cur
 comparetur
 B. Maria.

est inter omnes arbores. Secundo, fuit excellentior in præminentia sanctitatis, quia infra Deum ipsa est super omnes sanctos & angelos sanctissima & purissima (sicut dicit Anselmus) ea puritate, qua sub Deo nequit maior intelligi. Nec solum in se sancta est, sed etiam alios potest sanctificare. Unde non iniuria comparatur cypresso, quæ est arbor medicinalis. Unde S. Hugo ait: Benedicte es & gratia plena, & intantum plena, vt ex tua redundancia totus hauriat mundus. Propterea dicitur fluius gratiarum. Unde in Canticis de ea dicitur: Fons hortorum, puteus aquarum viuientium, quæ fluit impetu de Lybano. Imo gratia ita plena fuit, quod omnis gratia quæ ad nos venit, secundum Bernardum, non nisi per manus Mariæ fluit: & ideo frustra expectat quisque aliunde, quam per beatam Mariam aliquid se receptorum sperat. Unde notate (sicut dicit idem Bernardus) quanto deuotionis affectu Mariam à nobis honorari voluit Deus, qui totius boni plenitudinem in ea posuit: vt si quid in nobis est spei, si quid gratiæ vel salutis, ab ea nouerimus redudare. Totis ergo medullis cordis veneremur Mariam, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per illam. Tertio, fuit excellentior in superabundantia capacitatis, quia fuit superabundantissime capax omnis gratiæ. Habuit enim omnes gratias generales & speciales omnium sanctorum & omnium creaturarum in excellentia summa. Unde in Ecclesiastico ipsa dicit: *In me omnis gratia vita & veritas*. Et S. Bernardus super illud Ecclesiastici ibidem, *In plenitudine sanctorum detentio mea*, dicit: Verè in plenitudine sanctorum detentio eius, cui non defuit fides patriarcharum, nec spes prophetarum, nec zelus Apostolorum, nec constantia martirum, nec sobrietas confessorum, nec castitas virginum, nec fecunditas coniugatorum, nec puritas angelorum. Nilominus habuit etiam singularem gratias, quæ nullus sanctorum habuit, à quibus omnis creatura vacua fuit, scilicet quod esset virgo & mater, mater Dei & hominis, domina mundi, regina cæli. [Dominus tecum.] Bernardus: Longè excellentius est Dominus tecum, quam cum alijs sanctis, cum quibus est spiritualiter tantum & in corde: sed est tecum spiritualiter & in corde, & corporaliter in ventre. Itemque Dominus tecum, Dominus scilicet Pater tecum, qui suum Filium fecit esse tecum. Dominus Filius tecum, qui ex te carnem assumpsit miro modo. Et Dominus Spiritus sanctus tecum, qui tuum cum Patre & Filio sanctificauit vterum.

[Benedicte tu in mulieribus] id est, præ omnibus mulieribus. Non dicitur benedicte tu in virginibus, sed in mulieribus, vt sis sola quæ omnes superexcellis, cui nulla cuiuscunque status possit æquari, vt sicut non habuisti semilem priorè, sic nec es habitura sequentem. Benedicte ergo in mulieribus id est, in virginibus, in coniugatis, & in viduis: quia omnes hosce tres status comprehendis in te, & omnes in te benedicuntur. Unde iterum D. ait Bernardus: Benedicte tu in mulieribus, quæ generalem mulierum euasisti maledictionem, vt nec sterilis permanes, nec cum dolore parias. Hæc sunt quæ per Angelum dicta vel posita sunt in salutatione virginis, id est, in Ave Maria: Reliqua quæ Euangelica narrat historia, prolata sunt ad eandem virginem per sanctam Elizabeth, loquente per os eius Spiritu sancto, qui eam locutus est præcedentia per Angelum. Unde ipsa Elizabeth incepit, vbi dicitur

Anselmus.

Cypresso cur
comparatur
B. Maria.
Hugo.
Cant. 4.Bernardus.
Gratiam om-
nem Dei
per manus B.
Mariæ in nos
fluere.
Bernardus.Gratiam om-
nium creatu-
rarum habu-
isse.
Eccle. 24.
Bernardus.

Idem.

Dominus
quomodo
singulariter
fuerit cum B.
virgine Ma-
ria.Benedicte vi-
tuose B. Ma-
ria in mulie-
ribus
Bernardus.

gelus dimisit, repetendo eadem vltima verba. Dixit enim etiam ipsa, sicut Angelus. Benedicta tu inter mulieres, & postea subiunxit: Et benedictus fructus ventris tui, & sic alia compleuit, quæ Angelus non dixit: quia non fuit conueniens, vt Angelus hoc diceret, eo quod Maria nondum concepit filium Dei in vtero suo. Cum itaque (sicut prædixi) beata virgo Maria maxime desiderauerat Dei incarnationem & patrum liberationem, reputans pro maximo beneficio, si ipsa meretur talis filij matrem videre, vel ancilla eius fore, venit angelus portans literas ex consistorio S. Trinitatis, dicens: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Ac si diceret: O Maria virgo super omnes prælecta, quantum te humilias. Tu non eris huius virginis & matris Dei famula, non eris ancilla, non pedissequa: sed eris tu ipsa mater Dei, sicut es ab æterno ad hoc præordinata. Tu enim es illa virgo, de qua locuti sunt propheta omnes: tu es regina cælorum & imperatrix omnium hominum & Angelorum, & omnium gratiarum Dei receptaculum. Hæc autem omnia dixit Angelus cum decenti & magna reuerentia. Similiter beata virgo statim assurrexit Angelo: & turbata videbatur ex verbis eius, vt inquit Euangelista. Non quidem ob hoc fuit simpliciter turbata, quia videbat Angelum (consueuerat enim quotidie Angelos videre) sed fuit turbata, primo pudore & verecundia ratione salutantis: quia apparuit ei Angelus in insolita specie, scilicet virili & corporali in ætate pulcherrimi iuuenis, cum clara & præfulgida veste, ostio clauso: quia sicut Bernardus dicit, non est suspicandum, quod Angelus apertum inuenerit ostium virginis, cui nimirum erat in proposito frequentias hominum fugere, & colloquia vitare, ne vel orantis perturbaretur silentium, vel continentis castitas tentaretur. Clauserat itaque etiam illa hora suum super se habitaculum virgo prudentissima: sed hominibus non Angelis. Trepidata ergo fuit ad viri ingressum & ad se solam: quia, sicut dicit Hieronymus, nunquam fuerat à viro salutata: & ita verecundabatur: quia tam subito non cognouit, quod fuit Angelus, sed statim post. Et S. Ambrosius ait: Notare hic possumus, quantum erubescere consortia hominum, si ita erubuit sermones Angelorum.

Secundo, fuit turbata ratione salutationis nouæ, & ex humilitate. Nunquam enim audierat vel legerat talem salutationem, & talia verba. Admirabatur enim valde, quomodo ei talia dicerentur, quod esset gratia plena, & benedicta in mulieribus. Humilitas enim sua non sinebat eam aliquod magnum de se sentire: sed reputabat se paruum & indignam qualicumque salutatione Angeli. Est enim proprium humilitati, quod laudes suas erubescit, & ex eis grauat. Et ideo in corde reuoluebat: O vnde hoc mihi, vt veniat Angelus Domini mei ad me? Si enim Salomon expauit, quod deberet ædificare templum nomini & memoriz Domini, quanto magis Maria, quæ ipsamet debebat esse templum Domini, non solum nomini eius, sed deberet eum etiam hospitio recipere, id est, in ventrem suum.

Cum ergo sic turbatam eam Angelus vidisset, consolabatur eam, dicens: Ne timeas Maria: Inuenisti enim gratiam apud Deum. Vbi sic, inquit D. Bernardus. Ac si diceret: O si scires quantum altissimo tua placeat humilitas, quantaque tibi apud ipsum sublimitas maneat, angelico te indignam

Turbata est
fuerit B. Ma-
ria in sermo-
ne Angeli.
Angelus in
qua specie ac
forma B. sta-
tiz apparue-
rit.
Bernard.

Hieronym.

Ambrosius.

Humilitati
propriam
quidam sit.
1. Reg. 4. 8.

Bernard.

nec obsequio iudicares, nec alloquio. Non mireris ergo Maria, quia Angelus ad te venit. Nam & maior Angelo in te venit. Non mireris Angelum Dominicum, quia Angelorum Dominus est tecum. Postremo, quid nisi Angelum videas, cum iam angelicè viuis? Cur autem indebitam tibi dixeris gratiam Angelorum, quæ inuenisti gratiam apud Deum? Inuenisti enim gratiam apud Deum. Super quæ verba idem D. Bernardus iterum sic dicit: Inuenisti quod ante te inuenire nemo potuit, gratiam scilicet apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis destructionem, & vitæ reparationem. Inuenisti gratiam, non pro te sola, sed pro vniuerso mundo. Inuenisti reis veniam, ægris medelam, pusillis corde robur, afflictis consolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem.

Deinde Angelus secutus, adiunxit: Ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. In utero, non ab extrinseco, non à viro, sed ab intra concipies clausis sigillis virginittatis. Et paries filium, & vocabis nomen eius Iesum, id est, Salvatorem. Vnde Bernardus: Hoc est, nomen quod dedit cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, sermonem mutis, vitam mortuis, totamq; diaboli potestatem de obsessis corporibus effugat. Hic erit magnus. Semper quidem fuit magnus Deus: sed iam erit magnus Propheta, & magnus homo in miraculis & doctrina. Et Filius altissimi vocabitur, sicut in veritate est. Et dabit illi Dominus Deus sedem David Patris eius. Non loquitur hic de sede temporalis regni, quia ipse idem dixit Christus in passione ante Pilatum. *Regnum meum non est de hoc mundo.* sed de spiritali regno, quod significatur per regnum David, id est, de cælesti Hierusalem. Et regnabit in domo Iacob in æternum, id est, super omnes electos: quia omnes filij Iacob fuerunt electi. Non sic aliorum patriarcharum filij, quorum fuerunt aliqui reprobi, & aliqui electi, &c. & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco. Ac si diceret: Non dubito, sed credo, quod fiet sicut dixisti: sed quæro de modo concipiendi: quia virum non cognosco, id est, non cognoscere propono, quia virginittatem perpetuam seruare propono. Iam enim vouerat virginittatem, sicut dicit Augustinus. Ac si diceret, secundum Bernardum: Si oportebit me concipere filium talem & tantum de viro, scilicet Ioseph: gaudebo quidem de filio, sed dolebo de proposito fracto, id est, de virginittate amissa. O quantus fuit amor virginittatis in Maria, quam etiam in tali casu pro incarnatione filij Dei cum sponso licitè & sine libidine tenuit amittere, licet tamen, si ita Deus voluisset vel præcepisset ipsa consensisset. Vt non homines agnoscerent precium huius thesauri, huius margaritæ scilicet virginittatis, utique non tam faciliter proijcerent eum in lutum. O quam vilis reputatur hoc tempore, quam faciliter abijcitur. Tantum sollicitant homines vt possint hac virtute priuari vel eam amittere, sicut sancti eam custodire. Et quod peius est, iam quidam erubescunt de virtute, maxime de castitate vel virginittate, &c. Et respondens Angelus, dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, id est, non concipies de humano semine, sed de Spiritu sancto. Et ne dicas, Quomodo possum sufferre claritatem, lucemq; diuinæ maiestatis, audi: Et virtus altissimi obumbrabit tibi, id est, virtus diuinitatis assumet de carne tua, vbi se vela-

Gratiam quæ inuenit B. Maria apud Deum.

Bernardus. Iesus nomen quæ sit excellentia.

Ioan. 14. Regnū Christi quædam fuerit B. virginittati promissum.

Virginittatem B. Mariæ voluisse Deo. Augustinus. Bernard.

Virginittatis preciositas quanta sit.

velabit, & obumbrabit tibi, scilicet quia sub corpore tuo tegetur quasi sub umbra: quia si oculi non possunt intueri in solem, quis mortalium posset inspicere solem infinitae claritatis, id est, Deum, nisi sub umbra obtegeretur carnis? Ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Postea dixit Angelus de Elizabeth multa Mariae ad illi persuadendum & commouendum: quatenus consentiret. O miram dignitatem tuam beata virgo, quod vsque ad tuum consensum peruenit nostra redemptio. Tantum ipsa respondeas verbum, & suscipias Dei verbum. Praebeas consensum, & concipias Dei Filium. Expectat tota Trinitas, expectant patres in limbo, expectat totus mundus: tam propè nobis est redemptio nostra, vt si ipsa duntaxat consenseris, tunc salui erimus. In fine autem consentièdo Maria dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Ac si diceret: Ex quo ita est voluntas Domini, offero me paratam in ancillam eius. Hæc verba creditur dixisse iterum flexis genibus, eleuatis oculis in caelum cum lachrymis & incredibili humilitate & deuotione. In quibus verbis, hoc est, in tali consensu, quod fieret mater Dei, & cum virtute prolatis, creditur plus meruisse quam omnes electi totius mundi.

Fuerunt ista verba & iste consensus virtutibus plenus, & quibus quatuor præcipuè elucescunt. Primo, cum dixit: Ecce, notatur maxima eius obedientia. Quasi diceret: parata sum ad omnem voluntatè Domini. Secundo, humilitas immensa per hæc verba: ancilla Domini. Vnde Bernardus: O veneranda virginitas, & prædicanda humilitas: Ab Angelo mater Domini appellatur, & se ancillam Domini confitetur. Tertio, charitas inflammata per hæc verba: Fiat mihi. Quarto, fides deuota & firma, quæ insinuat per hæc verba: secundum verbum tuum, id est, sicut dixisti, & sicut ego credo. Hæc autem verba fuerunt miræ virtutis, quia statim his completus, Dei Filius, imo & tota Trinitas intrauit in vterum virginis salua virginitate eius, & cum ineffabili superfusione & repletione consolationis & gaudij in Spiritu sancto. Licet enim solus filius homo sit factus, id est, carnem assumpit: tamen hoc factum est ex operatione totius Trinitatis. Adscribitur tamen magis hæc operatio, id est, formatio carnis Christi Spiritui sancto, ad ostendendū causam incarnationis: quia Spiritus sanctus dicitur amor Patris & Filij. Amor autem quo dilexit nos Deus est causa quare incarnari voluit. Vnde dicitur in Euangelio: Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret. Et secundum hoc intelligitur Christus conceptus de Spiritu sancto: non quod Spiritus sanctus aliquam materiam ministrauerit Christo, sed quia ipse separauit de purissimis guttulis sanguinis virginis cordis Mariae, & deduxit in clausum vterum, & formauit illas in corpus Christi. Notandum, quod in vno & eodem instanti quatuor hæc fuerunt perfecta in incarnatione Dei, scilicet conuersio sanguinis purissimi virginis Mariae in carnem, & alias partes corporis Christi. Secundo, perfecta organizatio membrorum. Tertio, animatio corporis organici. Quarto, assumptio & vnio corporis Christi cum diuinitate. Hæc autem omnia facta sunt non per prius & posterius, sed simul, & in instanti. Vnde sequitur, quod in primo instanti Christus, licet fuerit minimæ quantitatis secundum corpus, vt vix discerni vel apprehendi potuisset, tamen fuit tam perfectæ virtutis, po-

In consensu B. Mariæ quænam virtutes splendebant. Bernardus.

Incarnatio Christi cui adscribitur Spiritui s. Ioan. 3.

Quatuor mira facta in incarnatione Christi.

tid, potestatis, scientiæ & omnium bonorū capax & plenus & perfectus, sicut cum fuit XXX. annorum, & sicut iam est in celo. Creuit tamen in vtero secundum molem corporis, & etiam post natiuitatem: Creuit etiam virtute & gratia, sed hoc intelligitur quo ad ostensionem secundum tempus ætatis. Nam in se nihil nouæ perfectionis acquisiuit post natiuitatem suam aliquo tempore, quam prius non habuerit, qui est cum Patre & Spiritu sancto Deus benedictus in secula, Amen.

DE SANCTO AMBROSIO EPISCOPO, PARAPHRASIN in Epistolam quare in Festo D. Nicolai. Exegetin in Euangelium reperies ibidem, nisi post Festum Paschæ, de eodem celebretur: tum namque require Exegetin in Euangelium, Ego sum vitis vera, &c. in Ferijs D. Georgij martyris. Sermonem autem quare in Festo S. Nicolai, vel S. Martini.

FERIA SECVND A POST SOLENNITATEM Paschæ, Lectio A&. X.

*S*ans Petrus in medio plebis, dixit: Viri fratres vos scitis, quod factum est verbum per vniuersam Iudeam, incipiens à Galilea post baprisimum quod predicauit Ioannes, Iesum à Nazareth, quomodo vnxit eum Deus Spiritu sancto & virtute. Qui peruenit benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium, quæ fecit in regione Iudearum & Hierusalem, quem occiderunt, suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis qui manducauimus & bibimus cum illo, postquam resurrexit à mortuis, & præcepit nobis predicare populo & testificari, quia ipse est qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.

Matth. 3.
Lucæ 9.
Psalm. 44.

Lucæ 24.
Ioan. 10. 1.
Matth. 28.
Marc. 16.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

Acto. 10.

Ante hanc lectionem scribit Lucas in Actis, quomodo Centurio ab Angelo iussus fuerat, accersire Petrum, docturum quid oporteret illum, ut saluus fieret, facere. Petrus quoque per visionem instructus (cum ante ad Iudæos tantum putaret missos Apostolos) ut gentes quoque ad fidem colligeret, profectus fuit ad Cornelium. Et ibi stans in medio plebis, quam secum Cornelius habebat ex amicis collectam, cuius grandior erat pars ex gentibus, dixit: Viri fratres, vos scitis quod factum est verbum per vniuersam Iudæam, quæ fama quoque de Christo vbi que sese diffuderit.